

Nr 280.

Godkänd av första kammaren den 27 maj 1926.

Godkänd av andra kammaren den 27 maj 1926.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för Mälarens reglering.

(Statsutskottets utlåtande nr 129.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har Eders Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln, punkt 27, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, för åtgärder för Mälarens reglering beräkna ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 19 februari 1926 avlåten proposition, nr 196, under återopande av propositionen bifogat utdrag av protokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för åtgärder för Mälarens reglering för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Under det att kostnaderna för en reglering av Mälaren — omfattande i huvudsak vissa dammanordningar vid Norrström och Söderström, ävensom upprensning av Almarestäket, Erikssund och Kvicksund — beräknats till omkring 1,800,000 kronor, skattas den härav uppkommande båtnaden till icke mindre än omkring 4,750,000 kronor. Såsom härav framgår, måste det väntade gagnet av företaget anses högst väsentligt i förhållande till anläggningskostnaderna.

Att ett statens initiativ och en statens särskilda insats i detta fall påfordras, beror, såsom lantbruksstyrelsen framhållit, på företagets i mångt och mycket säregna karaktär och de många intressen av olikartad natur det här gäller att ena om en gemensam stor uppgift.

Från dessa utgångspunkter har riksdagen ansett sig kunna bevilja det äskade anslaget å 50,000 kronor. Närmast bör detta betraktas som ett förskott, vilket vid genomförd reglering skall ersättas staten av övriga intressenter med å dem belöpande anpart. För fall att det förberedande arbetet ej visar sig kunna leda till positivt resultat, förutsättes likaledes att detta arbete avbrytes till undvikande av onödig kostnad.

På skäl, som i propositionen närmare angivas, skulle dock härutöver vid de blivande förhandlingarna vissa preliminära utfästelser från statens sida lämnas beträffande rätt för jordbrukare m. fl. att erhålla avdikningsanslag och avdikningslån ävensom rörande viss maximibegränsning av kostnaderna för i företaget deltagande jordbrukare m. fl. Dessutom har kommissionen beräknat, att staten i egenskap av ägare till Södertälje kanal och andra anläggningar, byggnader och tomter samt för farleder i Mälaren skulle påföras ett bidragsbelopp av 124,000 kronor. Den nytta, staten kan erhålla i egenskap av ägare av jordbruksmark, ingår i båtnadsbeloppet för jordbruk, vadan alltså staten också kommer att få svara för sin anpart, enligt uppgift cirka 10 procent, av det för jordbruket beräknade kostnadsbeloppet å 700,000 kronor.

För egen del måste riksdagen finna de uppoffringar, staten sålunda totaliter skulle hava att vidkännas, betydande i förhållande till statens direkta nytta av företaget. Det direkta bidragsbeloppet å 124,000 kronor synes sålunda högt tilltaget. Att märka är, att detta till en mycket stor del faller på företag, till vilka staten visserligen står som ägare men som dock tillkommit i hela Mälardalens intresse. Vad särskilt angår den avsedda maximibegränsningen av vissa delägares skyldighet att deltaga i anläggningskostnaderna och den utfästelse att svara för viss merkostnad, staten härutinnan skulle lämna, vill riksdagen ifrågasätta, huruvida ansvaret att gälda ifrågavarande merkostnad bör helt falla på staten ensam. I betraktande av de stora fördelar, som i synnerhet Stockholms stad skulle hava att vinna av en genomförd reglering av Mälaren, synes riksdagen skäligen kunna påfordras, att staden ikläder sig viss del av sagda merkostnader.

Något slutligt ståndpunkttagande till hithörande spörsmål erfordras emellertid icke nu. De avtal, som på grundval av blivande förhandlingar kunna komma till stånd, skulle nämligen enligt den framlagda planen få formen av utfästelser från de olika intressenterna under villkor om medverkan från statens sida i angivna omfattning men icke givas någon för staten bindande karaktär, på det att, när resultaten av förhandlingarna och eventuellt gjorda ytterligare utredningar föreligga, statsmakterna med bibehållen handlingsfrihet må kunna taga definitiv ställning till frågan.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition, för åtgärder för Mälarens reglering för budgetåret 1926—1927 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Stockholm den 27 maj 1926.

Med undersätlig vördnad.